

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

121865 A MP
9.4.58
arch.

'S-GRAVENHAGE

51.00(4):336 VZ.

Aan de heer Voorzitter
van de Ministerraad te
's-Gravenhage.

Directie/Afdeling: DGES

Onderwerp: Vrijhandelszone

Ministerraad
11-4-1958/6
Besproken en
afgedaan

Datum: 8 april 1958

Kenmerk: 52451

Foto-nr: 165717

TER BEHANDELING IN DE MINISTERRAAD OP 11 APRIL 1958

./.

Bijgaand zend ik U een nota over het plan van de Europese Commissie met betrekking tot de Vrijhandelszone, welke door de Interdepartementale Coördinatie Commissie voor de Integratie en de Vrijhandelszone werd goedgekeurd.

Spoedshalve is een exemplaar van deze nota rechtstreeks aan de leden van Uw Raad toegezonden.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

Richtlijnen voor de Nederlandse Delegatie bij de besprekingen over het plan van de Europese Commissie met betrekking tot de Vrijhandelszone.

1. Alvorens in te gaan op de houding van Nederland ten aanzien van het plan van de Europese Commissie voor de Vrijhandelszone is het wellicht goed iets te zeggen over de plaats van dit plan in de besprekingen, alsmede over de procedure, welke verder zal worden gevolgd.

De Nederlandse Regering heeft de besprekingen over de Vrijhandelszone steeds gezien als een poging om de OEEB-landen, welke niet aan EEG deelnemen, te associëren aan de Gemeenschappelijke Markt. Zij heeft de Vrijhandelszone uit tal van thans als bekend veronderstelde overwegingen opgevat als een noodzakelijk vervolg op de EEG. Terwijl wij ons realiseren, dat de structuur van de Vrijhandelszone noodzakelijkerwijze zal afwijken van de structuur van de EEG, is het toch steeds de bedoeling van de Regering om bij handhaving van de EEG-conceptie de verschillen tussen beide structuren zo gering mogelijk te maken, opdat tengevolge daarvan de discrepanties in het handelsverkeer zo gering mogelijk zullen zijn. Het staat vast, dat de EEG-landen volledige overeenstemming moeten bereiken over de voorwaarden, waarop zij de Vrijhandelszone kunnen aangaan.

Het is duidelijk, dat tussen de landen van de EEG over deze voorwaarden diepgaande meningsverschillen bestaan, meningsverschillen, die ook na maanden van onderhandelen niet zijn opgelost. Van het begin af aan heeft daarom de Nederlandse Regering het standpunt ingenomen, dat de enige mogelijkheid om deze meningsverschillen tussen de Zes te overbruggen, gelegen is in een poging van de Europese Commissie om een aanvaardbare synthese te vinden tussen de standpunten van de Zes en op basis van die synthese de onderhandelingen met de overige OEEB-partners te voeren. Het feit, dat de Europese Commissie dit probleem in haar werkprogramma als een eerste urgentie heeft geplaatst, verdient daarom onze volledige steun.

Wat nu de procedure betreft, moge het volgende worden medegedeeld.

Op 21 en 22 april zullen de zes Ministeriële vertegenwoordigers in het Maudling Comité het plan van de Commissie aan een bespreking onderwerpen om te trachten het eens te worden over een gemeenschappelijk standpunt.

Op 2 en 3 mei zal dit gemeenschappelijk standpunt in een vergadering van het Comité Maudling worden besproken. Het is duidelijk, dat ook de overige OEEB-landen, gezien de moeilijkheden van de tot nu toe gevoerde besprekingen deze vergadering als een uiterst belangrijke beschouwen, welke wellicht beslissend zal zijn voor het verdere verloop van de onderhandelingen.

2. Het stuk van de Commissie is onvolledig en de hieronder volgende reactie is dan ook slechts een reactie op die punten, die de Commissie al enigszins heeft uitgewerkt. B.v. op het punt van de landbouw geeft het stuk onvoldoende aanknopingspunten; het ziet er naar uit, dat de Commissie voor de vergadering van 21 april haar standpunt ten aanzien van de landbouw uitvoeriger zal uiteenzetten. Uiteraard zullen deze aanvullingen ook binnen Nederland nog aan een nadere bespreking moeten worden onderworpen.

Het verdient aanbeveling om het stuk van de Commissie zo positief mogelijk te benaderen, ook wanneer de Nederlandse Regering op een aantal punten een ander accent zou willen leggen. Dit betekent niet dat het stuk, hetzij op grond van de voorstellen der landen, hetzij naar aanleiding van de interne deliberaties van de Commissie, niet zou kunnen worden gewijzigd. Wil het stuk van de Commissie echter - vooral ten aanzien van de Fransen - kans maken de basis van overeenstemming tussen de Zes te worden, dan moet de kritiek zich beperken tot die punten, die werkelijk van essentiële betekenis zijn.

3. "Principes de base"

Ten aanzien van dit deel van het Commissie-voorstel moge het volgende naar voren worden gebracht.

Zowel met betrekking tot de rol van de Commissie als ten aanzien van haar algemeen standpunt betreffende de Vrijhandelszone kunnen wij ons bij de tekst aansluiten.

De kwestie van de naamsverandering van de Vrijhandelszone kan men beschouwen als een buiging in de richting van het Franse Plan. Men zou deze zaak ook meer au sérieux kunnen nemen voor zover de naam Vrijhandelszone geïdentificeerd wordt met een proces, dat zich uitsluitend beperkt tot de afbraak van de interne handelsbelemmeringen, terwijl de Franse desiderata veel verder gaan, met name op het punt van de harmonisatie. Het is bekend, dat Nederland een tussenstandpunt inneemt. Ook wij zijn van mening, dat men zich niet kan beperken tot de afbraak van de handelsbelemmeringen. De harmonisatie-eisen van de Fransen zouden er echter toe leiden dat, of de EEG wordt gekopieerd, hetgeen duidelijk onhaalbaar is, of aan een vrijhandelszone zoveel prealabele eisen worden gesteld, dat er praktisch niets gebeurt.

Ten aanzien van par. 3 op blz. 3, waartegen op zichzelf geen fundamentele kritiek behoeft te worden uitgebracht, moet toch wel worden gesteld, dat dit soort formuleringen het gevaar met zich mee brengt van een overschatting van de regelen in het EEG-Verdrag en een onderschatting van waartoe bepaalde belangrijke partners in de Vrijhandelszone bereid zouden zijn. Daarbij komt nog, dat op een aantal punten de EEG-landen niet bereid zullen zijn ten aanzien van de 11 overige bepaalde concessies te doen, ook wanneer die overige landen hunnerzijds die concessies zouden kunnen aanvaarden; ik denk daarbij b.v. aan de gemeenschappelijke landbouw-politiek.

Koncluzie

4. "Idées directives pour la recherche d'une solution"

Punt b op blz. 4 spreekt over de "assurance d'établissement d'un équilibre économique entre les pays membres".

Op zijn minst zou moeten worden gevraagd, wat de Commissie met deze zin bedoelt. De vraag rijst, wat het "équilibre économique" is tussen de landen van de EEG en, terwijl niemand zich in principe zal willen of kunnen uitspreken tegen een "équilibre économique", moet wel worden gewaakt tegen de vaagheid van dit begrip en vooral tegen de mogelijkheid om dit begrip aan te grijpen als hefboom voor een prealabele volledige harmonisatie.

Punt 1 op blz. 4 raakt het probleem van het verschil in buitentarief, een van de meest gecompliceerde problemen, welke zich bij het tot stand brengen van de vrijhandelszone voordoen.

Dat de Commissie dit probleem vrij centraal stelt, is naar onze mening juist. Het kan niet de bedoeling van deze aantekening zijn om uitvoerig in te gaan op de techniek, welke zal moeten worden gevolgd om de distorsies tengevolge van de verschillen in het buitentarief op te heffen. Slechts kan hier worden gesteld, dat Nederland dit als een reëel probleem ziet, maar wil trachten het probleem terug te brengen tot de werkelijk vitale sectoren, met name die sectoren waarin verschil in buitentarief of grondstoffen ernstige distorsies met zich zou meebrengen. Voorts zal de te volgen methodiek administratief zo eenvoudig mogelijk moeten zijn.

Tenslotte is het bepaald een Nederlands belang, dat harmonisatie van buitentarieven op een zo laag mogelijk niveau tot stand zal komen en dat derhalve deze harmonisatie zal leiden of tot vermindering van de bestaande EEG-tarieven, of tot vaststelling van de nog niet bestaande EEG-tarieven op een zo laag mogelijk niveau. Het is echter wel duidelijk, dat wij op dit punt water in onze wijn zullen moeten doen, wil men de hoge tarieflanden in de EEG tot een gemeenschappelijk standpunt brengen.

Naar onze mening behoort in dit complex van problemen ook de kwestie van de Engelse Commonwealth preferenties te worden geïncorporeerd. Alhoewel het onze politieke stelling blijft, dat wij moeten vermijden de Engelsen te stellen voor een keuze, of Commonwealth, of Europa dient er naar te worden gestreefd, dat het Engelse preferentiële systeem zowel industriëel als op landbouw-gebied niet als een fait accompli wordt geaccepteerd. Overigens moet wel in het oog gehouden worden dat door een doorbreking van de Engelse preferenties op landbouwprodukten nog geen oplossing voor het landbouwprobleem is gevonden.

Punt 2 lijkt een gelukkig compromis op de door de Fransen gestelde eis van een regeling per sector. De Commissie wijst die eis duidelijk af, maar stelt terecht, dat bepaalde sectoren wel een separate studie vereisen. In deze speciale studie zal men zich uiteraard moeten beperken tot die sectoren, die daartoe naar onze mening vooral tengevolge van het tarief-distorsieprobleem, aanleiding geven.

Met punt 3 op blz. 5 kunnen wij ons verenigen.

Met de in punt 4 gestelde eis van een confrontatie van de economische politiek teneinde tot een handhaving van het betalingsbalansevenwicht te geraken kan worden ingestemd. De tweede zin van punt 4, waarin wordt gesproken over een streven naar evenwicht in het ruilverkeer tussen de Gemeenschap en de andere landen van de zone, bevat hetzelfde gevaar dat reeds hierboven (blz. 3, 1e alinea) t.a.v. de eis tot evenwicht tussen de landen is uiteengezet.

Punt 5 behandelt zeer in het kort de landbouw, waarover de Ministerraad nog separaat zal worden ingelicht, naar aanleiding van een stuk, dat de Commissie daarover zal maken. Hier moge speciaal worden vermeld, dat uit besprekingen met de Commissie is gebleken, dat ook de Commissie een open oog heeft voor de politieke en economische noodzakelijkheid het Deense probleem met welwillendheid en sympathie te behandelen, hetgeen overigens in de Nederlandse voorstellen tot uitdrukking is gekomen.

Met punten 6, 7 en 8 kunnen wij ons in het algemeen verenigen. Ditzelfde is het geval t.a.v. punt 9, hoewel de formulering teveel in de richting gaat van de algemene Franse eis tot prealabele harmonisatie.

Vooraf de laatste zin van punt 9 is belangrijk. Hier wordt nl. terecht de mogelijkheid afgewezen van een speciaal regiem voor Frankrijk, of in ieder geval van uitzonderingen voor Frankrijk, die niet door de Gemeenschap zouden worden goedgekeurd. Het moge verleidelijk zijn om de oplossing van de bestaande moeilijkheden bij de besprekingen over de vrijhandelszone te zoeken in een speciaal regiem voor Frankrijk. Vooralsnog beschouwen wij deze oplossing als bijzonder onaantrekkelijk. Zij zou ertoe leiden, dat een van de belangrijkste verworvenheden van het verdrag van Rome, nl. de mogelijkheid om door de economische cohesie van de Zes een greep te krijgen op de interne Franse moeilijkheden, aanzienlijk zou worden aangetast.

Ernstig bezwaar voelen wij tegen de institutionele opmerking in punt 10. Terwijl bij de overige OEEC-landen een zeer verheugende evolutie bestaat t.a.v. het doorbreken van de unanimiteitsregel stelt de Commissie, dat het OEEC-systeem van unanimiteit in de vrijhandelszone aanbeveling verdient. De Nederlandse Regering zal zich tegen deze uitspraak moeten keren en in besprekingen met leden van de Commissie is reeds gebleken, dat de Commissie deze uitspraak bepaald niet als een van haar gelukkigste beschouwt. Gestreefd moet worden naar meerderheidsbeslissingen, welke gebaseerd zijn op een objectieve r~~e~~commandatie.

T.a.v. punt 11 op blz. 7 kunnen wij ons met de probleemstelling verenigen, al vereist zij nog nadere uitwerking.

Punt 12 wijst terecht het Franse standpunt t.a.v. de z.g. décalage af. Dat de Commissie voorziet, dat in feite een zekere décalage zal plaatsvinden, lijkt realistisch.

Het valt te betreuren dat de Commissie niet tevens een uitspraak doet over de noodzaak van een parallele afbraak der handelsbelemmeringen in EEG en Vrijhandelszone en het vastleggen van een eindtermijn voor de afbraak. Het is bepaald van belang, dat zowel het tempo als de eindtermijn van de afbraak der tarieven en kwantitatieve restricties te voren wordt vastgelegd, opdat voor de industrie de vereiste zekerheid op de markt van de EEG-landen en op die van de andere landen van de OEEC wordt geschapen. Met betrekking tot het tijdstip van de overgang naar de tweede etappe moet zoveel mogelijk worden aangesloten bij de overeenkomstige beslissingen in de EEG. Vermeden moet echter worden, dat het tempo van de afbraak der handelsbelemmeringen in de EEG hierdoor vertraagd zou worden.

Indien het tempo in de Vrijhandelszone tijdelijk vertraagd mocht worden dan zal de achterstand zo snel mogelijk moeten worden ingehaald.

Ten aanzien van de op pagina 8 genoemde alternatieve procedures, welke thans bij de onderhandelingen gevolgd zouden kunnen worden, moet worden opgemerkt dat in dit stadium moeilijk een keuze kan worden gedaan. Vooralsnog zal er moeten worden gestreefd naar een spoedige totstandkoming van een Vrijhandelszone, waarin de rechten en verplichtingen zoveel en zo duidelijk mogelijk zijn geïncorporeerd. Uitstel van het sluiten van een verdrag is met name niet gewenst, omdat hierdoor de drijfkracht achter de onderhandelingen zou kunnen worden weggenomen.

Conclusie

De politiek van de Nederlandse Regering dient er naar onze mening op gericht te zijn om alles te doen ten einde een brug te slaan tussen wat korthedshalve moge worden genoemd het Engelse en Franse standpunt. Daarbij dient de onaantastbaarheid van het EEG-verdrag, zowel ten aanzien van de inhoud als de ontwikkeling van de Gemeenschap als uitgangspunt gekozen te worden. Ten aanzien van het stuk van de Commissie moeten wij naar onze mening vooral letten op:

- a) het afwijzen van de prealabele harmonisatie met uitzondering van die, welke distorsies tengevolge van verschillende buitentarieven kan wegnemen en de harmonisatie waarin ook het EEG-verdrag voorziet;
- b) het afwijzen van sectorsgewijze regelingen;
- c) het afwijzen van het décalage-principe;
- d) het bevorderen van zo sterk mogelijke instituten in de vrijhandelszone;
- e) het bevorderen van een vaste eindtermijn voor de afbraak van de handelsbelemmeringen;
- f) het treffen van een bevredigende regeling voor de landbouw

Getracht zal moeten worden te bereiken dat deze doeleinden worden opgenomen in het standpunt dat de Zes gezamenlijk in de onderhandelingen over de vrijhandelszone zullen innemen.

Indien tijdens de onderhandelingen tussen de Zes zou blijken dat deze Nederlandse desiderata niet ten volle te verwezenlijken zijn, zal de Nederlandse delegatie zich gesteld zien voor het volgende alternatief.

- a) of in het belang van de eenheid van de Zes concessies te doen;
- b) of de Nederlandse wensen handhaven, teneinde deze in het Comité Maudling te verdedigen.

De oplossing sub b lijkt o.m. verantwoord, indien de Nederlandse delegatie de overtuiging zou hebben dat het doen van bedoelde concessies het bereiken van overeenstemming in de Groep van 17 landen onmogelijk zou maken.

8 april 1958